

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RTA/๐๗/๒๕๔๒

ชื่อโครงการ “พุทธศาสนากับศิลปะไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๐๐๐-๒๕๐๐

หัวหน้าโครงการ รศ.ดร.ปริยะ ไกรฤกษ์

ข้าราชการบำนาญ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail Address: piriyakrairiksh@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ กรกฎาคม ๒๕๔๔ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

โครงการวิจัยนี้ ต้องการศึกษาค้นคว้าและการเปลี่ยนแปลงของพุทธศิลป์นิกายเถรวาทปรากฏอยู่ในดินแดนประเทศไทยในปัจจุบัน ช่วง พ.ศ. ๒๐๐๐-๒๕๐๐ หรือ สมัยอยุธยาตอนต้นจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถอธิบายภาพรวมของพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่เราคนไทยนับถือกันอยู่ในปัจจุบัน ผ่านงานวิจัยย่อย จำนวน ๑๒ หัวข้อ ซึ่งครอบคลุมคติความเชื่อและพุทธศิลป์ของนิกายนี้ทั้งหมด

ผลงานวิจัยทั้ง ๘ เรื่องที่ทำแล้วเสร็จนั้น สามารถเพิ่มพูนความรู้ เสนอแง่มุมใหม่ๆ ของคติความเชื่อ นิกายเถรวาทในประเด็นเรื่องศิลปกรรมที่แสดงภูมิหลังของนิกายสยามวงศ์ รอยพระพุทธรูป ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับชาดกในนิกายสยามวงศ์ ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับไตรภูมิในความเชื่อของนิกายสยามวงศ์ รูปแบบของสีมาในนิกายสยามวงศ์ ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ รูปแบบพุทธศิลป์ในช่วงนิกายสีหภิกขุ และจิตรกรรมเปรียบเทียบระหว่างสยามวงศ์กับธรรมยุติกนิกาย ซึ่งถึงแม้จะไม่ครอบคลุมประเด็นทั้งหมดที่ต้องการศึกษา หากงานวิจัยนี้ได้ฉายภาพความเป็นมาและพัฒนาการของ “พุทธศิลป์แห่งชาติ” ในนิกายเถรวาทในดินแดนประเทศไทยตั้งแต่สมัยต้นอยุธยาถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก ได้แก่ กัมพูชา ศรีลังกา พม่า หรือตะวันตก แล้วถูกผสมเข้ากับคติความเชื่อในท้องถิ่นที่มาแต่เดิม จนกลืนกลายเป็นพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่นับถือกันอยู่ในปัจจุบัน

Keywords: พุทธศิลป์นิกายเถรวาท นิกายสยามวงศ์ นิกายสีหภิกขุ ธรรมยุติกนิกาย พุทธศิลป์แห่งชาติ

Abstract

Project Code : RTA/07/2542

Project Title : Buddhism and Thai Art between A.C. 1457-1857

Investigator : Piriya Krairiksh, Ph.D

Associate Professor Thammasat University (Retire)

E-mail Address: piriyakairiksh@yahoo.com

Project Period : July 2001 – February 2014

This project aims to study the development and evolution of Thai Theravada Buddhist art from mid 14th century to mid 19th century CE., that is from the early Ayutthaya period to the reign of King Mongkut. In order to form a comprehensive view of Buddhist Art within that time, it is necessary to study beliefs and thoughts relevant to the period, divisible into 12 headings.

Although not all of these headings have been concluded, eight are completed. They are as follow : The Arts of the Pre Sayam-nikaya Sect, The Foot prints of the Buddha, The Jatakas in the context of the Sayam-nikaya sect, The Monarchy and the Arts, The Sima markers of the Sayam-nikaya sect, The Arts of the Sihala Bhikkhu Sect, The Depictions of the Three World Cosmology, and a Comparative Study of Paintings of the Sayam-nikaya and Dhammayuti-nikaya Sects. These researches have broadened our knowledge of the relationship between the different lineages of Thai Theravada Buddhism and the arts as well as trace the diverse external and indigeneous influences that contributed to the formation of the Thai national style of Buddhist Art.

Keywords : Thai Theravada Buddhist art, Sayam-nikaya, Sihala Bhikkhu Sect, Dhammayuti-nikaya, Thai national style.